

2. Tehnična učna snov naj se predpiše za vsako šolsko leto (razred) posebej in točno ter naj velja za vse šole v državi. Za ostalo učno snov naj se dade samo smernice za sestavo podrobnih učnih načrtov, ki jih naj sestavijo potem krajevni učiteljski zbori na vsaki šoli. Nadzorniki pa naj potem te podrobne učne načrte končno odobri. Snov v teh podrobnih učnih načrtih naj se prilagodi potrebam kraja po načelu domorodnosti.

3. Vse olajšave, ki so predvidene glede obiskovanja šol v §§ 11. in 12. zakona o narodnih šolah, naj se ukinejo, in sicer zato, da se prepreči izrabljanje mladine (mladinska zaščita) in ker to zahtevajo naraščajoče kulturne potrebe naroda.

4. Dosedanja predmetna razdelitev naj se ukine. Mesto te naj se poučujejo in redujejo sledeči predmeti:

a) narodni jezik, ki se naj poučuje najmanj 6 ur tedensko;

b) domoznanstvo, ki naj obsega dosedanje snovi iz zemljepisa in zgodovine;

c) nauk o prirodi, ki naj združuje dosedanje predmete: praktična gospodarska znanja, higieno, prirodoznanje in prirodoslovje ter gospodarstvo;

d) računstvo in geometrija, skupno kot en predmet;

e) risanje, petje, telovadba in lepomiselnost v prvih štirih (ali vsaj dveh) letih poučuje skupno z drugimi predmeti v strnjeno, pozneje se naj pa uče predmetno. Lepomiselnost naj pozneje odpade.

5. Ves pouk naj se vrši samo v materinščini.

Ker vprašanje s tem še ni izčrpano, bo sledilo temu prvemu sestanku še več drugih, na katerih se bo razpravljalo o minimalni tehnični učni snovi, ki bi jo bilo treba predpisati za vse šole. O poteku nadaljnjih razpravljanih bomo še poročali.

-0-

† Leopoldu Furlaniju v spomin

V sredo po Veliki noči je vzel za večno od nas slovo eden najstarejših stanovskih tovarišev, Furlani Leopold, v 85. letu svojega življenja.

Pokojni, goriški rojak, je zagledal luč sveta v lepi plodni Vipavski dolini v Rihembergu 1854. Po dovršitvi osnovne in nekaj razredov srednje šole, si je izbral učiteljski poklic ter prešel na koprsko učiteljsko, katero je dovršil 1877. leta.

Kot učitelj se je z vso vnemo in veseljem posvetil napredku šole in kulturnemu in prosvetnemu napredku naroda v sončni in lepi Goriški. Po kratkem službovanju v Kamnjam in Šmarjah je dobil mesto nadučitelja v St. Andrežu pri Gorici. Lepi, južni plodnostni kraj s pogledom na Furlansko ravnino onkraj Soče in na vinorodna Brda, ga je še bolj spodbujal k neumornemu delu, ki je bilo v tedanjem, njegovem mladostnem času še toliko napornejše, ker je bilo treba med narodom orati še zelo trdo ledino na šolskem, kakor tudi na gospodarskem in prosvetnem polju. Toda tovariš Furlani, četudi mirnega temperamenta, se ni strašil dela, ne napora in kot odločno zaveden narodnjak, ki je ljubil slovensko, pred vsem pa svojo ožjo goriško domovino, se je posvetil delu z vsem žarom ljubezni svojega srca.

Kot dober pevec, praktičen sadjar in vrtar je izven šole s posebnim veseljem gojil med narodom ti dve panogi izvenšolskega

dela. Vedno se je dobro zavedal visokega poslanstva svojega učiteljskega poklica, bil je zvest in ljubezniv stanovski tovariš ter se je tudi trdno odklenil svojim stanovskih ustanov ter jim ostal zvest vse življenje. Daljšo dobo je bil agilen odbornik goriškega okrajnega učiteljskega društva.

Vojna z Italijo 1915. ga je postavila tako rekoč tik za vojno črto in zato je moral jadrno zapustiti svoj ljubljenski službeni kraj St. Andrež in z najbednejšimi potrebščinami je pribežal s svojo družino v Ljubljano. Tu je dobil učiteljsko mesto ter bil pridržen šoli Salezijancev na Rakovniku, kjer je sodeloval s pokojnim Ant. Likozarjem, ki je bil približno istih let in istega mišljenja. Tovariš Furlani je bil upokojen koncem leta 1923. Svoj pokop je skupno z družino preživel v Ljubljani.

V petek, 14. t. m., je nastopil ta naš učiteljski veteran svojo zadnjo zemeljsko pot na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani. Na zadnji poti, v poslednje slovo ga je spremilo prav odlično število njegovih starejših stanovskih tovarišev in nad vse častno število njegovih ožjih goriških rojakov.

Ob odprtem grobu se je z ganljivimi besedami poslovil od pokojnika njegov goriški rojak, tovariš Alojzij Urbančič.

Bodi ohranjen zvestemu in zavednemu stanovskemu tovarišu časten spomin!

Splošne vesti

UČITELJSKI VEČER, POSVEČEN G. RADOJU KNEŽEVIČU

V Beograjskem hotelu »Petrograd« so v soboto, 15. t. m., zvečer priredili beograjski učiteljski prijateljski večer, posvečen g. Radoju Kneževiču, profesorju, bivšemu upokojencu, častnemu članu Jugoslovenskega učiteljskega združenja.

Po večerji je sklicatelj tov. Peter Madžarac nazdravil g. Kneževiču, zahvaljujoč se mu za vedno pripravljenost delovati v korist šole in učiteljstva. Poudaril je njegove osebne zmožnosti in je nato predstavil in pozdravil prisotne zastopnike stanovskih organizacij, in to profesorske g. dr. Danila Medakovića, poštarske g. Ljubiša Nikića, meščanskošolske g. Vesica in zvanjčnikov finančne kontrole g. Marjana Klobučarja. Pozdravil je tudi g. Nedeljka Divca, Dragoljuba Petrovića in druge prisotne goste.

Predsednik JUJ g. Ivan Dimnik je v svoji zdravici poudaril pomen združenega delovanja profesorjev in učiteljstva, za katero se imamo zahvaliti predvsem Radoju Kneževiču. Nato je obrazložil motive, ki so vodili učiteljstvo, da je izvolilo g. Kneževiča za svojega častnega člana, in omenil tudi trnjevo pot, po kateri se je še pred kratkim hodilo. G. Dimnik je še posebno poudaril besede

g. Kneževiča, namenjene učiteljstvu na glavni skupščini v Novem Sadu in Skopju in izrazil polno zadovoljstvo učiteljstva, da se dejanja skladajo z obljubami. Na koncu je gospod Dimnik izrazil zadovoljstvo nad dejstvom, da je vrnjen šoli zelo dober prosvetni delavec.

Predsednik glavne uprave profesorskega društva g. Danilo Medaković je poudaril, da je z reaktivacijo g. Kneževiča gimnazija dobila svojega sposobnega uslužbenca, a profesorski stan tudi popolno satisfakcijo. Rekel je, da so tudi nadalje na strani Radoja Kneževiča velike simpatije v profesorskih vrstah, katerim je on vedno dajal in daje maksimum svoje delavnosti. Na koncu je priporočal nadaljevanje skupne akcije vseh prosvetnih delavcev v dobrobit šole in učiteljstva. Zahvalil se je za pažnjo, ki jo je učiteljstvo s to prireditvijo izkazalo Radoju Kneževiču in s tem tudi profesorskemu stanu.

Zastopnik združenja poštarjev g. Ljubiša Nikić je nazdravil g. Kneževiču z željami, da se skupno delo še bolj poglobi v korist države in v korist uslužbenških stanov.

G. Radoje Kneževič se je zahvalil za lepe zdravice in rekel, da se delo nadaljuje v isti smeri, ki je bila prej začrtana, da je sodelovanje prosvetnih delavcev v zvezi z ostalimi stanovi resna potreba današnjega časa, da so

vzgojitelji moralno obvezani prednjačiti z vzgledom vztrajnosti in stabilnosti in da bo on tako delovanje spontano nadaljeval s prijatelji, ki jim leži na srcu dobrobit naroda, njegove šole in skupna svoboda. Zahvalil se je tudi na pripravljenosti učiteljstva in profesorjev, nadaljevati združeno akcijo, ker to narekujejo interesi šole, ki jim vsi služimo.

V imenu učiteljstva in notranjosti države so pozdravili g. Kneževiča gg. Gligor Čikara iz Siska, Dušan Militinović iz Dol. Nevlje in Raja Stepanović iz Grgurevca. Prečitane so bile prispele brzojavke iz Banje Luke, Uže, Skoplja, Cetinja in Sarajeva. G. Madžarac se je končno zahvalil za obilno udeležbo in zdravice in je ob 12. uri zaključil tovariški večer.

SPOMENICA SLOVENSKE ŽENE

Slovenske žene, ki so med prvimi razumele zahteve sedanjih dni in spoznale nujnost združitve vseh narodnih sil, so nam poslale v objavo naslednjo spomenico:

Slovenske žene smatramo v teh usodnih trenutkih za nujno dolžnost, da poudarimo svojo edinstvo in vprašanjih, ki zadevajo koristi našega naroda in naše države, in da s to edinstvom manifestiramo za svojo narodno državo, v kateri vidimo edini prirodni okvir za svojo narodno rast ter edino poročstvo za svoj politični, gospodarski in kulturni razvoj. Spričo resnosti položaja hočemo usmeriti svoje delo za narod tako, da bo mogoče obiti vsa trenja ter delati skupno za skupne koristi.

V nas je svetel spomin na čas ob majniški deklaraciji, ko so slovenske žene s čudovitim pogumom in vztrajnostjo pomagale graditi našo novo državo Jugoslavijo, ki jo moramo in hočemo z delom utrjevati in ohraniti sebi in svojim potomcem.

V Ljubljani dne 30. marca 1939.

Tej spomenici se je doslej pridružilo 66 ženskih društev in članstvo 185 mešanih organizacij, ki so prepračana, da se ji bodo pridružila še ostala ženska združenja.

IZDAJA LEPOSLOVNIH REPREZENTATIVNIH LITERARNIH DEL!

Če hočeš prav spoznati narod, se moraš v prvi vrsti seznaniti z njegovo književnostjo, ki je emanacija narodnega duha. Prijatelji bolgarske književnosti so osnovali Knjižnico bolgarskih pisateljev, z namenom, da seznanijo slovensko javnost z najboljšimi deli bolgarske literature in na ta način še ožje povežejo kulturne stike dveh bratskih narodov. Knjižnica bolgarskih pisateljev ni trgovsko, temveč kulturno podjetje, kar se vidi iz cene knjig. Pet zvezkov del najboljših bolgarskih pisateljev — skupaj 1000 strani, ne bo stalo več ko 100 dinarjev!

Prevodi so avtorizirani.

V prvi seriji bodo izšle naslednje knjige: »Baj Ganju«, mojstrovina neumrlega Aleka Konstantinova, prevedena na vse evropske jezike, najboljša slika Bolgarov, najbolj čitana knjiga na Bolgarskem, katere naslov je postal sinonim Bolgarov sploh, prikazuje njihov psihološki obraz.

»Zemlja in Gerakovi« od slavnega bolgarskega pripovednika Elina-Pelina. Kdor želi spoznati bolgarski narod, njegovo dušo, njegove navade, žalosti in radosti, spoznati prave predstavnike bolgarskega naroda-kmeta, mora na vsak način prebrati ti dve sijajno pisani noveli, polni lirčnosti in divnih popisov. »Zemlja« je celo prirejena na film in prevedena na več evropskih jezikov.

»Alkemija ljubezni«, zbornik pripovedk bolgarskega najboljšega satirika Svetoslava Minkova, z živahno pisateljsko fantazijo enega najzanimivejših pisateljev novejšeg progresivne literature.

»Kolera«, vojakov dnevnik, od Ljudmila Stojanova, daje najrealističnejšo podobo vojne. Knjiga je prevedena v nemščino, angleščino, ukrajinščino, v ruščini pa je doživela dve izdaji.

»Bela steza«, roman Orlina Vasileva, ki mu je ozadje meščanska vojna 1923. leta. Roman, v katerem junaki razbijajo svoje gla-

ve ob zid ali pa razbijajo zid. »Bela steza« je najboljši roman bolgarske meščanske vojne.

Da bi mogli organizatorji pripraviti izdajo knjig, prosimo, da vsakdo, ki se zanima za bolgarsko književnost in namerava knjige naročiti, naj sporoči čimprej neobvezno svoj pristanek na naročbo in naslov na: upravo »Učiteljskega tovariša«.

GOSPODINJSKO NADALJEVALNI TEČAJ V KRUPLIVNIKU

Od 2. decembra 1938. do 15. marca 1939. se je vršil na ljudski šoli v Kruplivniku I. gospodinjstvo nadaljevalni tečaj. Tečaja se je udeleževalo 10 rednih in 1 izredna tečajnica. Tečajnice so pod vestnim vodstvom voditeljice pokazale mnogo veselja in zanimanja za kuhanje. Voditeljica jih je znala tako pridobiti, da je zanimanje za tečaj postalo splošno v vsej okolici in se že sedaj oglašajo dekleta za drugi tečaj.

Redna predavateljica in voditeljica tečaja je bila učiteljica Mara Kaiser, izredna predavateljica pa gg. ban. zdravnik dr. Lukman Branko in kaplan Lajnšek Ludvik.

Ob zaključku tečaja je bila zakuska, katere so se udeležili gg. Bačić Franc, predsednik občine, Kolenc Ivan, župni upravitelj, Lajnšek Ludvik, izredni predavatelj, člani šolskega odbora in tukajšnji učiteljski zbor.

Ob tej priliki je imel g. predsednik občine govor na tečajnici in gđe. voditeljico tečaja ter izrazil svoje zadovoljstvo nad uspehom tečaja, ki so se ga tečajnice s tolikim veseljem udeleževale. Voditeljici se je v iskrenih besedah zahvalil za njeno požrtvovalnost in jo prosil, da tudi v bodoče dela v tem pravcu za splošni napredek našega naroda.

Za njim je govoril šolski upravitelj Bežan Viljem, ki je tečajnicam obrazložil njih težko življenje, ko morajo vsako leto na sezonsko delo. Z lepimi besedami jim je nasvetoval, naj nikdar ne prekinjejo stika s šolo, kajti šolska vrata so jim vedno odprta. Nato se je zahvalil tov. voditeljici za njeno požrtvovalnost in trud, ker je priredila in vodila tečaj, čeprav ni imela na razpolago ne prostora in ne kuhinjske posode, ampak se je tečaj vršil v njeni sobi in z njenim kuhinjskim učiteljem C.

— Zahvala. Ob priliki letošnjih velikonočnih praznikov mi ni bilo mogoče čestitati prijateljem in somišljenikom. Isto tako nisem v položaju, da se osebno vsakemu posebej zahvalim na mnogobrojne čestitke, ki sem jih prejel iz vse države. Zato se vsem zahvaljujem tem potom z željo, da skoro nastopi dan vstajanja tudi našim skupnim prosvetnim in stanovskim idealom. — V Beogradu 17. aprila 1939. — Ivan Dimnik.

— Važno obvestilo! Izšla je zanimiva brošura »Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti« z zelo pestro in poučno vsebino, ki bo zanimala vsakogar. Ta brošura daje odgovor na vsa sodobna gospodarska vprašanja. Vsakemu človeku — delavcu, kmetu, uradniku, obrtniku ali trgovcu — prav vsakemu bo knjižica dobrodošla in vsak bo dobro storil, ako se bo ravnal po nasvetih, ki jih bo našel v njej. Odločili smo se poslati to knjižico — do nadaljnjega — brezplačno vsakemu, ki nam pošlje svoj naslov in znamko za 1 dinar za poštino. Pišite še danes na »Moj Dom«, Ljubljana, Dvořakova ulica 8.

— Podporno društvo državnih in bano-vinskih uslužbencev dravske banovine bo imelo izredni občni zbor v petek, 28. aprila t. l., ob 19.30 uri v beli dvorani hotela Uniona v Ljubljani. Dnevni red: 1. Sprememba društvenih pravil. 2. Sprememba čl. 26. pravilnika bolniškega sklada. — V primeru nesklepnosti bo pol ure pozneje istotam s istim dnevnim redom nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število prisotnih članov.

— Braniborova akcija pirhov. Tradicionalna nabiralna akcija narodnoobrambene organizacije »Branibor«, ki vsako leto zajame vso našo osnovnošolsko mladino, da enkrat v letu prislulne narodnemu utripu preko državnih mej, je spričo dogodkov zadnjih tednov rodila letos rekordni uspeh. Potrebe

Mina K.:

Bilanca

Pri sosedovih je zavekalo. Deseti otrok je zagledal luč sveta. V sobi je bila zbrana vsa družina in nemo motrila zdravega fantiča. Skozi priprto okno se je začel šepet rojenic. Pisana bo njegova pot, je dejala prva. Učitelj bo, je pristavila druga. V hiši trpinov se je rodil vedno trpin, je končala tretja.

Minilo je dvajset let. Preko prve strani vseh časopisov je bilo zapisano: Kriza. Ulice so bile posute z letaki: Kriza. Nada domovine, doraščajoča mladina je hodila s sklonjenimi glavami. Miha, srednje razvit fant, se je potikal v družbi tovarišev po mestnih ulicah. Janez je držal v roki časopis in čital. »Kaj nam mar kriza!« se je glasno jezil Jože. »Mi hočemo dela!« je vpil Jaka. »Mar smo zastojni trgali hlače v šolskih klopih!« je robantil Pavle.

»Ti, mežja,« so se vsi naenkrat kakor razdraženi sršeni zakadili v Miho, »čemu molčiš? Zavekaj,« mu reko, »če misliš, da te bo potem kdo namestil!« Miha ni odgovoril. Razšli so se. Truden se je opotekal proti domu. S težavo se je privlekel preko številnih stopnic do četrtega nadstropja. Vrata so se nenadoma odprla in enajst glav je strmelo vanj. Z očmi jim je bral vprašanje: »Si nameščen?« Z obema rokama se je zagrebel v lase, zdrl mimo njih, vrgel se na divan in tam obležal.

Leto pozneje so se tovariši zbrali v parku na posvet. Besedo je povzel Jože: »V brezposelnosti smo preživeli dobro leto. Vse prošnje in čakanje je zaman. Sklenil sem svoje račune. Postal bom dimnikar.« »Za agenta

pojdem,« je odločil Janez. »Tovariši,« je prišel Jaka, »pred dobrim mesecem sem se seznanil z mlado gostilničarjevo vdovo. Poročim se in postanem oštr.«

»Kaj pa ti, Miha, kako si se odločil?« — so ga pobarali vsi. Malo v zadregi se je Miha odkaljal in dejal: »Tovariši, vsem želim mnogo sreče in zadovoljstva. V sebi čutim poklic in čakal bam, saj vedno ne more biti tako.« Segli so si v roke in odšli vsak svojemu cilju nasproti. Miha je zavil globlje v gozd. Krenil je s poti in se naslonil na drevo. Čudne misli so mu rojile po glavi. Obupaval je. — Trd prijem za ramo ga je zbudil iz omotice. »Kaj, ti tu — Miha?« ga je vprašal debelusen gospod. Debelo je buljil Miha vanj in kakor bi se prebudil iz globoke nezvesti, je izrekel začudeno: »Vi, bote?« Slab si, Miha, kaj te tare,« ga je vprašal bote. »Brezposelnost,« je zateglo odgovoril Miha.

Bote je segel v žep, izvlekel vizitko, napisal nekaj vrstic in jo z nekaj metulji stisnil presenečenemu Mihi. »Pojdi s prvim vlakom do najvišjih, pojutrišnjem pa se boš podal na svoje prvo mesto,« mu je svetloval bote. Miha je komaj zajel kaj nekaj besed v zahvalo in jo odkuril na postajo... Čas je minil, kakor bi trenil. S papirji v roki je stal Miha pred botrom in se mu zahvaljeval za storjeno mu dobroto. »Kaj boš bote, v življenju pač nikdar ne opraviš brez botra,« mu je smeje dejal debelusi mož. Stisnil je Mihi roko in mu želel srečo...

Mlad in neizkušen je stopil Miha v vrtnice življenja in sedaj se je pričel njegov križev pot. Prva njegova služba — lepo mesto. Ponosno je hodil po ulicah in ni čutil oblakov, ki so se zbirali nad njim in mu pripravljali prvo nevihto.

Po nekaj dneh službe je Miha prejel od predstojnika dekret, da je premeščen. Mihi ni šlo v glavo, kako se more premestiti človek preden je prejel prve prejemke in preden je zavil v predmestje in hodil po ulicah brez cilja. V glavi mu je šumelo. Vprašanje je drvelo za vprašanjem po razbičanih možganih. Nenadoma je obstal. Njegovo trdo glavo je razbistril svetel žarek. Naenkrat mu je bilo jasno. Ves postopek se mu je zdel popolnoma razumljiv. Jezil se je, čemu se je sploh mučil z nepotrebnimi vprašanji. Sila močnejšega botra te je poglajala, da spoznaš življenje, mu je odmevalo po možganih. Naj bo, je glasno pristaval, kakor bi se s kom pogovarjal. Hitri koraki so ga odveli domov, zložil svojo rotopotjo v kovčeg in jo mahnil v novi kraj... Odslej je neprestano potoval. Držal se je reka: Svet je velik in preden ga boš prepotoval le neznan kos, boš ostarel.

Pri »Boštjanu« so sedeli nekdanji štirje sošolci in proslavljali desetletnico mature. Oštr Jaka se je pogladil po obilnem trebuhu, pozdravil vse prisotne in se jim zahvalil, da so se odzvali njegovemu vabilu. Povabil sem tudi tovarišico Mino, a se žal ni odzvala; je pojasnjeval Jaka. V živih slikah so si prikazovali svojo preteklost in nazadnje pobarali še Miho, kako je preživel ta čas.

Miha jim je na kratko opisal svojo pot in pristavil: »Učitelj mora mnogo potovati, če hoče poznati domovino! Sedaj službujem na dvanajstem mestu.« »Kakšno plačo imaš?« so ga pobarali? »Ni velika, a je zadostna,« je odgovoril. »Mi, vzgojitelji, moramo biti narodu vzgled dela, pobožnosti in posebno še skromnosti,« je hitel pojasnjevati Miha. »Za skromno življenje je naša plača še kar lepa!« je za-

ključil. »Ali ti ni žal, da nisi prebral, kakor mi?« so ga enoglasno pobarali. Odkimal je, vzdignil čašo, napil vsem in jo izpraznil do dna. »Eni zase, mi za narodov blagor!« je dejal — in poveznil čašo.

Vrata gostilniške sobe so se odprla. Vstopila je elegantna dama. Premotila je goste in pogled ji je obvisel na naših znanih. Za obloženo mizo so sedeli: blede suhece in štirje debeluharji.

Pozdravljena Mina, so ji zaklicali debeluharji in ji odkazali mesto. Sedla je, z ramo pokazala na bledega moža in vprašala: »In ta?« Se preden je izgovorila, so ji dejali: »To je vzgled skromnosti — naš Miha!«

+ JUJ SRESKO DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG je zborovalo 11. marca t. l. v Mariboru. Od 90 članov je bilo navzočih 81, t. j. 90 %, odsotnost opravičilo 8 članov, kar dokazuje lepo stanovsko discipliniranost članstva.

Tov. predsednik je ob otvoritvi posebej pozdravil sres. šol. nadzornika tov. Močenika Petra, na novo pristopivšo članico tov. Kulo-vec - Korbar Ivo.

Objavil je najvažnejše dopise, grajal zamudnike, ki kljub urgencam še niso doposlali podatkov o socialnem in gospodarskem položaju, o odtujitvi posestev in anketnih polsloh. Nato je podal obširno in zanimivo situacijsko poročilo o predsedniškem zboru. Blagajniško poročilo je izostalo.

V točki: aktualne stanovske, pedagoške in službene zadeve je ugotovil, da žal od članstva k tej, izredno za skupno razpravo za-